

א) פסחים ז: שקלים פ"ז מ"ב, ט' בני אדם, ר"ל א' [נעל כד, ד] ו' ו' בראש י"ג אמת, ט' ע"י רש"ל, ו' ס"א בנעט בנעט, כ"ט, ו' ס"א,

הגהות הגר"א

[א] נב' דשמיך, ג"כ גירסת הרמב"ם דשמות (ועמ"ש רבינו בחיי"ם ס' רס ס"ק ז) [ב] תוב' ד"ה דשמיך כו' ו"ל כו'. י"ב ע"י הגר"א בשם רמב"ם:

לעזי רש"י

אשדוליא
[אשדוליא] ש"ש, שניעם, שורכים, פלטי"א, מטיל מתכה.

מוסף רש"י

דשמיך טפי. העלו חלודה רבה דכזיל האי לא שציק להו: סניעא. הנמצא בחדר מחורי הכותל: צמר קפא. אזיל אי קמיה לגיו בני הבית נתנוהו שם אי קתא לבר בני רשות הרבים נתנוהו שם שכן דרך לחיותו. וכן כסא בחדר שנייה אשדוליא בלע"ז: באודרא. מוכין: נסכא. פלטי"א של כסף:

ממולא. מן הכסף שמחזיק כל רוחב הכותל: לא אריכא דמשפע. הכותל לחד גיסא: מהו דתימא. בחצי הגובה היה תחילה ואשתפוכי אשתפוך ללד הנמוך קמ"ל: לפני סוהרי כהמה. צירושלים: לעולם. צין בשעת הרגל צין שלא בשעת הרגל: מעשר. שרוב צמר האכלל צירושלים מעשר לפי שאין אדם שוהה צירושלים עד שיאכל כל מעשרותיו ונותן מעות מעשר לעניי העיר או ללוחמיו ויושי העיר ורוב הולאות מעשר לוקחין בהן צהמות לשלמים כדגמר שם שם מעשר משלמים במסכת מנחות (דף פג:). וזהו צהר חולין. ואפילו בשעת הרגל ואש"פ שרוב מעות צבעי מעשר שעולי רגלים מצידין מעות מעשרותיהן לאכלס לא שציקין רובא דשמא וזולתין צמר רגל אלא אמרי' מלפני הרגל נפלו כאן וחולין הן: וצירושלים. בשאר שווקים שבה: צבאר ימות השנה חולין. לרוב מעות צבעי חולין: וצבעת הרגל מעשר. שרוב מעות העיר מעשר: ואמר רב שמעיה בר זעירא מאי טעם. צירושלים בשעת הרגל מעשר ולא אמרי' מלפני הרגל נפלו כדאמרין צהר הבית: ושוקי ירושלים עשוין להסכנד צל יוס. ואם נפלו שם לפני הרגל כבר מלאוס מכבדי השוק. אבל הר הבית אין כריך להסכנד בכל יום שאין טיט ועפר קולט שם מתוך שהוא משופע ועוד שאין אדם נכנס שם בזמנעל וצאצק שעל רגליו: אלמא. דדבר ששאי להסכנד אמרי' קמאי קמאי אזלו והני אחריני נינהו: הכא נמי. קתם שוכר בית כשהוא יוצא מחפשו כל ימותיו ונוטל את שלו ויוצא ונימא:

החורונים שכוהו אפילו הראשונים שכוהו כ"כ מלאו החורונים: לשלשה ישראל. צבת אחת וכל שכן אם היו עובדי כוכבים ומי שנפל ממנו מיאש דלא ידע ממאן נבעי: פונדק. מקום שעובדים וצדיקים לנים לילה אחד ושנים: ואפילו צרוב ישראל. דעביד דמיאש ולא סמיך דליהדרו נהליה דלא מפלגי צין דבר שיש צו סימן לאין צו סימן: שלשה עובדי כוכבים. אידי דנקט שלשה גבי ישראל נקט נמי גבי עובדי כוכבים וי"ה חד ובלבד שיהא אחרון: אפילו תימא לשלשה ישראל. ולא תפשוט דהלכה כרשב"א דכי פליגי רבנן עליה היכא דנפלה במקום שהרבים מציין דלא ידע להו לכולהו דסביר האוצר ומימר אמר הווא דאשכח לא ידע ממי נפלה ולכשיגיע הרגל יכריז עליה ואתן סימן ואטול אבל הכא דידע להו לכולהו וצבענהו ולא אודו איאוש מיאש מימר אמר כו': אמרי קמיהו. אמרתי לפניהם: והשפא ליהדרו. צבתיה:

[א] דשתיך טפי: בביתל חדש מחציו ולחזין שלו מחציו ולפנים של בעל הבית: אמר רב אשי ב"סנינא בחדר קתא וביסא בחדר שנייה ואלא מתני' דקתני מחציו ולחזין שלו מחציו ולפנים של בעל הבית ולחזי אי קתא לגאו אי קתא לבר אי שנייה לגאו אי שנייה לבר מתני' באודרא ונסכא תנא דאם היה כותל ממולא מהן חולקין פשיטא לא צריכא דמשפע בחד גיסא מהו דתימא אשתפוכי אישתפוך קמ"ל: אם היה משכירו לאחרים אפילו (מצא) בתוך הבית הרי אלו שלו: ואמאי לזייל בחדר בתרא מי לא (תנן) מעות שנמצאו לפני סוהרי בהמה לעולם מעשר בהר הבית חולין וצירושלים בשאר ימות השנה חולין בשעת הרגל הכל מעשר ואמר ר' שמעיה בר זעירא מאי טעמא הואיל ושוקי ירושלים עשוין להתכבד בכל יום אלמא אמרינן קמאי קמאי אזלו והני אחריני נינהו והכא נמי קמא קמא אזלו והני דבתרא הוא אמר ריש לקיש משום בר קפרא כגון שעשאו פונדק לשלשה ישראל שמוע מניה הלכה כר"ש בן אלעזר אפי' ברוב ישראל אלא אמר רב מנשיא בר יעקב ובגון שעשאו פונדק לשלשה עובדי כוכבים רב נחמן אמר רבה בר אבובא אפי' תימא לשלשה ישראל מאי טעמא ההוא דנפל מיניה מיאש מימר אמר מכדי איניש אחרינא לא הוה בהדי אלא הני אמרי קמיהו כמה זמני ליהדרו לי ולא הדרו לי והשתא ליהדרו אי דעתייהו לאהדרוה אהדרוה ניהלי והאי דלא אהדרוה לי בדעתייהו למיגולה אואדא רב נחמן למעמיה דאמר רב נחמן ראה סלע שנפל

דשתיך. וא"ת וליקני ליה חזירו לבעל הגל או לבעל הכותל [ב] וי"ל דאין חזר קונה דבזר שיכול להיות שלא ימלאנו לעולם כמו הכא שהוא מולגט צעזבי הכותל וכן מוכח לקמן (עמוד ג) דמנן מלא צמנות וצשלמותה הרי אלו שלו ואין חזירו קונה לחמוני או לשולחני לפי שהמעות הם דבר קטן ואין סופו הוה לימלא וכן לקמן (דף סו). דקאמר לא שנו אלא בלוקח מן המגר דלא הוה שלו ולא אמרי' דקנה אותם מגר כשהיה צרשותו: בביתל חדש מחציו ולחזין שלו. וא"ת והא אמרינן ספק הניחום לא יעול ועוד דהכא כי נמי נטל להו מקום סימן ויכריז ועוד דמשמע דמתני' מיירי אפילו ציש צו סימן דבגמרא הוה צעז לאוקמין מתני' בספין וכיס אלא מחמת פירכא אחריתי מוקי לה באודרא ונסכא וי"ל דאריי צשמיך דומיא דכותל ישן ומסתמא כבר נקשו צעלים ולא מלאו ונתייאשו אזלו מחזיו ולפניהם של צעל הניחום דאין שוכח חפציו ימים רבים:

בתוך הבית הרי אלו שמוע. שמוע זהו הענין שנראה שהוא אבידה: וצניף בחדר בתרא. דהיינו צעל הבית דמסתמא לעולם הוא דר צביתו עם השוכרים וטרם שהלכו חפשו חפציהם וכדו צבית ולא שכחו דבר ואין לתלות המניעה שהיא שלהם אלא צעל צבית שעדיין נשאר צביתו באחרונה כגון מעות דתלינן בחדר בתרא לפי שמכבדין השווקים צכל יום ואפילו אין צו סימן דאין צעל הבית מתיאש מה שמפסיד צביתו כסבור שימלאנו היום או למחר כיון שאין נכרים עמו דרים צביתו וכי משני שפעה פונדק לשלשה בני אדם אפילו כי יש סימן וכענין זה אפילו של הקדש אסור אבל ו צידו אפילו הם של חולין מותר ליכנס [ועיין חו"ס פסחים ז:].

עשוויין להחבד בב"י. וא"ת והלא אין מתכבדות אלא צבציל שרצים שלא יטמאו הטהרות ולא צבציל המעות וצנדה (דף נו: ושם ד"ה ש"מ) מוכח דמזבוי דאינה צחוקת צדוקה משרצים אש"פ שכבדוהו אינו מועיל כיון שלא צדקו משרצים בשעת כיבוד וי"ל כיון צבדוקין משרצים שלא יהא אפילו עטם צכעדה אי אפשר שלא ימלא מעות אם היו שם:

הבא נמי קמא קמא אוי"ר איה. וא"ת ולוקי מתני' כגון שנמצא גבי תיבה שנשתמשו בה מעות מעשר וחולין ואין צעז"ג המיכה אוליין בחדר רוב מעות שנשתמשו שם ולא בחדר כשנמצאו בגומא ויש לומר שיש גומא שנצדקת על ידי כיבוד כדאמר פירק דם נדה (נדה נו: ושם ד"ה בגומא) ויש גומא שהיא עמוקה או סדק שהוא עמוק שאינו נצדק ע"י כיבוד כי יהיה דפסחים ומתני' דקתני מלא בתוך הבית לא משמע שנמצא צדק עמוק או בגומא עמוקה כל כך שלא יוכל לו למלאו בשעת כיבוד:

לשלושה עובדי כוכבים. אמרי קמאי קמאי אזלו והני אחריני נינהו: הכא נמי. קתם שוכר בית כשהוא יוצא מחפשו כל ימותיו ונוטל את שלו ויוצא ונימא:

החורונים שכוהו אפילו הראשונים שכוהו כ"כ מלאו החורונים: לשלשה ישראל. צבת אחת וכל שכן אם היו עובדי כוכבים ומי שנפל ממנו מיאש דלא ידע ממאן נבעי: פונדק. מקום שעובדים וצדיקים לנים לילה אחד ושנים: ואפילו צרוב ישראל. דעביד דמיאש ולא סמיך דליהדרו נהליה דלא מפלגי צין דבר שיש צו סימן לאין צו סימן: שלשה עובדי כוכבים. אידי דנקט שלשה גבי ישראל נקט נמי גבי עובדי כוכבים וי"ה חד ובלבד שיהא אחרון: אפילו תימא לשלשה ישראל. ולא תפשוט דהלכה כרשב"א דכי פליגי רבנן עליה היכא דנפלה במקום שהרבים מציין דלא ידע להו לכולהו דסביר האוצר ומימר אמר הווא דאשכח לא ידע ממי נפלה ולכשיגיע הרגל יכריז עליה ואתן סימן ואטול אבל הכא דידע להו לכולהו וצבענהו ולא אודו איאוש מיאש מימר אמר כו': אמרי קמיהו. אמרתי לפניהם: והשפא ליהדרו. צבתיה:

החורונים שכוהו אפילו הראשונים שכוהו כ"כ מלאו החורונים: לשלשה ישראל. צבת אחת וכל שכן אם היו עובדי כוכבים ומי שנפל ממנו מיאש דלא ידע ממאן נבעי: פונדק. מקום שעובדים וצדיקים לנים לילה אחד ושנים: ואפילו צרוב ישראל. דעביד דמיאש ולא סמיך דליהדרו נהליה דלא מפלגי צין דבר שיש צו סימן לאין צו סימן: שלשה עובדי כוכבים. אידי דנקט שלשה גבי ישראל נקט נמי גבי עובדי כוכבים וי"ה חד ובלבד שיהא אחרון: אפילו תימא לשלשה ישראל. ולא תפשוט דהלכה כרשב"א דכי פליגי רבנן עליה היכא דנפלה במקום שהרבים מציין דלא ידע להו לכולהו דסביר האוצר ומימר אמר הווא דאשכח לא ידע ממי נפלה ולכשיגיע הרגל יכריז עליה ואתן סימן ואטול אבל הכא דידע להו לכולהו וצבענהו ולא אודו איאוש מיאש מימר אמר כו': אמרי קמיהו. אמרתי לפניהם: והשפא ליהדרו. צבתיה:

החורונים שכוהו אפילו הראשונים שכוהו כ"כ מלאו החורונים: לשלשה ישראל. צבת אחת וכל שכן אם היו עובדי כוכבים ומי שנפל ממנו מיאש דלא ידע ממאן נבעי: פונדק. מקום שעובדים וצדיקים לנים לילה אחד ושנים: ואפילו צרוב ישראל. דעביד דמיאש ולא סמיך דליהדרו נהליה דלא מפלגי צין דבר שיש צו סימן לאין צו סימן: שלשה עובדי כוכבים. אידי דנקט שלשה גבי ישראל נקט נמי גבי עובדי כוכבים וי"ה חד ובלבד שיהא אחרון: אפילו תימא לשלשה ישראל. ולא תפשוט דהלכה כרשב"א דכי פליגי רבנן עליה היכא דנפלה במקום שהרבים מציין דלא ידע להו לכולהו דסביר האוצר ומימר אמר הווא דאשכח לא ידע ממי נפלה ולכשיגיע הרגל יכריז עליה ואתן סימן ואטול אבל הכא דידע להו לכולהו וצבענהו ולא אודו איאוש מיאש מימר אמר כו': אמרי קמיהו. אמרתי לפניהם: והשפא ליהדרו. צבתיה:

עב א מיי פטי"ז מהל' גולה ואבדה הל' ז סגנו עשין עד טושי"ט ח"מ ס' רס סעף א: עב ב ג מיי שם הל' ט י טושי"ט שם סעף ב: עב ד מיי שם הל' ט טושי"ט שם סעף א: עב ה מיי פ"ו מהל' מעשר שני הלכה י: עב ו ז מיי פטי"ז מהל' גולה ואבדה הל' יא ועיין בהשגות ובמ"מ וצ"ח סגנו עשין עד טושי"ט ח"מ ס' רס סעף ג:

עב א מיי פטי"ז מהל' גולה ואבדה הל' ז סגנו עשין עד טושי"ט ח"מ ס' רס סעף א: עב ב ג מיי שם הל' ט י טושי"ט שם סעף ב: עב ד מיי שם הל' ט טושי"ט שם סעף א: עב ה מיי פ"ו מהל' מעשר שני הלכה י: עב ו ז מיי פטי"ז מהל' גולה ואבדה הל' יא ועיין בהשגות ובמ"מ וצ"ח סגנו עשין עד טושי"ט ח"מ ס' רס סעף ג:

רבינו הגנאל

הזהמה. דשתיך טפי עלה בהן סוג הרכה. כלומר משום רבות הם נתונים בוה המקום לפיכך עלה [בהן ס"ג]. פי קתא די הסכין נקרא קתא שניי רצועות שהכיס קשור בהן. שהרצועות נקראות שבי: מתניחין דקתני מצא בכותל חדש מחציו לחזין למצוא מחציו ולפנים לבעל הבית אוקימנא באודרא ונסכא דלית להו לא קתא ולא שני וכן כל כיוצא בהן. אם משכירו לבית זה לאחרים אפי' מצא בתוך הבית הרי אלו שלו אוקמה רב נחמן בשעשאו פונדק ואפי' לא עשאו אלא לשלשה ישראל הרי אלו שלו מאי טעמא ההוא דנפל מניה נתיאש. ואודא רב נחמן לטעמיה דאמר ראה סלע שנפל משום

החורונים שכוהו אפילו הראשונים שכוהו כ"כ מלאו החורונים: לשלשה ישראל. צבת אחת וכל שכן אם היו עובדי כוכבים ומי שנפל ממנו מיאש דלא ידע ממאן נבעי: פונדק. מקום שעובדים וצדיקים לנים לילה אחד ושנים: ואפילו צרוב ישראל. דעביד דמיאש ולא סמיך דליהדרו נהליה דלא מפלגי צין דבר שיש צו סימן לאין צו סימן: שלשה עובדי כוכבים. אידי דנקט שלשה גבי ישראל נקט נמי גבי עובדי כוכבים וי"ה חד ובלבד שיהא אחרון: אפילו תימא לשלשה ישראל. ולא תפשוט דהלכה כרשב"א דכי פליגי רבנן עליה היכא דנפלה במקום שהרבים מציין דלא ידע להו לכולהו דסביר האוצר ומימר אמר הווא דאשכח לא ידע ממי נפלה ולכשיגיע הרגל יכריז עליה ואתן סימן ואטול אבל הכא דידע להו לכולהו וצבענהו ולא אודו איאוש מיאש מימר אמר כו': אמרי קמיהו. אמרתי לפניהם: והשפא ליהדרו. צבתיה: